

Béts.

A' múlt Vasárnap semmi se leve az *appartement*-
tor Bálból: mert O Felsége a' Tsászárne *Rheumatis-*
must is kapott, a' rajta lévő huruton kívül. Sokan
azt tartják O Felsége' egészségbéli változásának okául,
hogy egyfözt kemény nedves hideggel kezdett az
idő forgolódni; a' Tsászárné pedig nem szokván a'
bé fűtött szobához, örömet húzná halasztaná a'
fűtetést.

(*Olaszországban* nem igen szoktak kementzék
lenni a' szobákban, mivelhogy rend szerént gyenge
szokott lenni a' tél; vagy ha fogas is, inkább
melegesznek kandallóknál. — A' fejer népnek na-
gyobb részént az a' rossz szokása vagyon, hogy ma-
ga alá olyankor tüztartó edényt szokott rakni: melly
miá, mint az *Olaszok* beszélik, főtőflágot kap a' láb-
nak azon része, mellyet a' meleg ér.)

Egymást éri, úgy takarodik le innen a' fok
ember, mind szárazon, mind vizen *Pozsonba*. Igen
meg is szűkült már a' szállás. — A' Tsászár 's Tsá-
szárné, a' Primas' palotájában lesznek szállva; *Ferentz*
Föhertzeg Feleségestől, mindjárt mellettek, az *Or-*
mosdi házban; a' *Nápolyi* Király és Királyné, Gróf
Battyányi Filep Úr palotájában; *Mária Christina*, és
Albert, a' Gr. *Pálffy* Leop. Uréban; a' *Föhertzegek*
végre, a' külső Városi palotájában a' Primásnak.

Az Ülések, a' Várban fognak tartatni. Itt lesz
szállások a' Magyar Kantzelláriáról feles számmal le-
menendő Tanácsos, Titoknok, néhány Kontzipista,
és két Archivarius Uraknak, (kik le fogják magok-
kal vinni az utóbbi 3 fertály esztendei Munkákat
(*Asta*), némelly Kantzellistákkal, és Accessistákkal
együtt.

A' Tseh Országí Vál. Követség' Gavallérjai között volt Gróf H * * Úr, jegyzésbe tette mind azokat, a' mellyeket tapasztalt egész *Frankfurti* útja alkalmatosságával, 's jegyzéseit kedves Feleségének ide *Bétsbe* meg küldötte. — Mi, azokból hol egyszer, hol másszor fogunk némelly törtélekeket közleni. — Ide iktattuk ez úttal a' Koronázás' napjáról tett jegyzéseit a' fenn említett Gróf Úrnak, olyakat is elegyítvén helyelhellyel közikbe, a' mellyeket másunnan tudunk:

A' Koronázásnak meg határozott napján, tudniillik Okt. 9-dikén, a' Katonák' trombitálására ébredtem fel. — A' Polgárság fegyverbe öltözött, mint fízintén a' más pompa napokon. — A' fölöstököm kézfén vár már engemet a' Hertzegnél, melly sült borju hús szeletekből (*Karmanaden*), sült tsirkéből, tormás húsból, és kolbászokból állott. — Meg erősítvén gyomrunkat, a' Rómerhez indultunk a' Követséggel. Minekutánna mind együvé gyülekeztek volna a' Vál. Követek: a' Tsáfsz. Szállás felé lett a' menetel. Elöl indultak a' liberális tselédek, utánnok a' házi Tisztek, őszán a' szolgáló Ns Ifjak; továbbá a' Követséghez tartozó Gavallérok, és végre az 5. Követek, drága aranyos palástokban öltözve, lovon. El érkezvén ezen Sereg az említett Szállásra, egyesítette vele magát a' Királyhoz tartozóknak serege, 's maga a' Tsáfzár is lóra ült, és Testörzöitől körül vétetvén, egy aranyos szélű fárga selyem *Baldaginom* alatt, mellyet Tanátsbéli Személlyek vittek, lovaglott a' *Bertalan' Templema* felé. Ő Felségét a' házi drágaság ékesítette.

(A'

(A' házi drágaság' neve alatt értetnek: a' házi Korona; a' gyémántokkal ki rakott pantallér; az arany gyapjas Vitézeknek, 's a' *Szent István és Therésia* Rendjeinek hasonlóképpen gyémántból ki rakott tzi-merek; a' gyémántos markolatú kard 's a' t. mellyek a' *Bétsi* Kintsházban tartatnak, és egyik Uralkodóról a' másikra által szállanak. A' most uralkodó Felség új házi drága Koronát készíttetett.)

A' házi Korona igen szépen illett néki. Ekkor láttattak leg először tselédjei, fekete prémű sárga liberiákban, valamint az első rangú Német Testőrök is, arany paszamántos fekete bársony pantallérjaikkal, és a' második rangúak, dárdáikkal. — Végig menvén a' *Rossmarkton*, *parádé piatzon*, *Neukraemen* és *Römerbergen*, a' *Szent Bertalan'* Templomához jutottunk. A' magok papi ékellégeikben fényeskedő 3 Érsek Vá. Hertzegek fogadták O Tsáfsz. Felségét, a' több Papsággal együtt a' Templom' ajtajánál, 's vezették és kísérték számára készített Thronusához. A' *Maynzi* (*Moguntia*) Érsek tartotta a' nagy Misét. Az Evangyéliom előtt le kellett O Felségének tenni házi Koronáját, és az *Austriai* Ékellégét. Gróf (már a' Hertzeg) *Rosenberg* Fő Kamarás Úrnak kötelessége volt le fzedni a' drágaságokat O Felségéről: de tör-ténethől ki találta mutatni, hogy nem töltött inas-efszendőt a' belső szolgaságban, mert semmire se me-hetett, a' Koronának O Felsége' fejéből való le vé-telével. H. *Stabremberg* is oda ment segíteni; de ket-ten sem bődögülhettek. Szerentsére vendég-hajnak kellett ezen a' napon lenni ő Felsége' fejében (mind azért, hogy több hajat lehessen le eresztetni hátúlról, mint a' tulajdon magáé ő Felségének; mind pedig az-ért,

ért, hogy ne nyomja a' Korona olly nagyon a' fejét, mint nyomta volna egyébaránt) másként fáját haján esett volna azon vonódás, melly most tsupán a' vendég hajnak két oldalvást lévő 's az ortzákon fekvő fodorításain esett. Az én Hertzegem belső szolgákat küldött oda, kik el is jártak szerentséssen a' reájok bizott dologban. — A' fel kenettetés végett, térdre esett Ő Felsége. Mivel az efféle tzeremoniák' alkalmazosságával, igen feles a' Felség körül forgolódóknak száma: arra nézve nem is leg derekassabban láthattam én azt. A' fel kenésnek végbe menetele után, a' *Conclavéba* kísérték a' Követek; holott is meg pihent, és Tsászf. ékeflégébe fel öltöztettetett. Midőn onnan vissza jött volna, fejére tette a' *Mayntzi* Érsek a' koronát: 's azzal bé ült a' maga *Thronusába*. A' szentséggel lett élés közben, le vétetett fejről a' Ts. korona. Vége lévén a' nagy Misének, a' jobb kéz felől lévő más *Thronusba* ült, melly a' Birodalmi Ns Vitézeknek abból leendő tételek végett készítettett. Valamint mindenik V. Követ, úgy az én Hertzegem is 12 személlyeket tett fel 's adott bé Ő Felségének, kiket a' Birod. Ns Vitézek közzé méltóztatna számolni, kiknek száma közzül való voltam én is. H. *Lobkovitz* (a' Ns Német Testörzök' Kapitánya) kiáltott ki mindnyájunkat. Leg először is azt kérdezte, a' már bé vett szokás szerént, ha nem volna e' egy *Dalberg* is jelen? Ennek hallására, Gr. *Dalberg*, Bir. Ns Vitézi ruhába fel öltözve, a' *Thronus* grádittsára lépett, és egy, gyémántokkal tündöklő Ts Sasfal meg ajándékozottatott. Másnak fenkinek sins valamelly elsőse ezen tzeremoniánál. Ki ki le térdelt jobb lábával a' földre, 's két kard-usapást kapott

24 785 1107 1108 1109

a' jobbik vállán. A' Templomból gyalog ment Ő Felsege a' Römerhez, a' vele lévő egész Sereggel együtt. — Most kezdődött rám nézve a' — *badd el badd el*. A' Strázsáknak parantsolatjuk volt, hogy senkit is tűdula nélkül bé ne botsáßlanak a' Römerbe, nálam pedig nem volt. Már haza mennem lehetetlenség lett volna, a' temérdek nép miá; az ablakok pedig 10 's több *Carolínusokból* (Egy, 50 kr. teszen) mind ki voltak bérelve. Tehát én a' strázsák, inasok, és zsványok között hanyódtam vetődtem mind addig, míg a' Birod. Hertzegek, és Grófok nem érkeztek. Ezeket szabadon botsátották a' strázsák. Azért is közibek fűrtam magamat; 's ámbár majd által ütöttek a' szemeikkel: ugyan tsak fel értem, vagy is inkább vitettem közöttök a' gráditson. Felül is kaptam a' tafzigálásból; de nem lévén egyebet mit tennem, tsak a' békefféges türeést vettem elől. Végre szerentséßlen bé hatottam azon szobába, mellyben a' Dámák voltak. Örömet adtak volna nékem *Colloredo* és *Wikenstein* Gr. Kisalfzonyok magok között helyet: de bizonynyal viadalra keltek volna azért velem, a' kik már nálamnál régebben várakoztak. Ugyan tsak kaptott végre egy *Hannoverai* Dáma, H. *Colloredo* mellett annyi helyre, hogy ki nézhettem, ha mind nagy ügyyel bajjal is az ablakon. Láttam tehát Gr. *Pappenheimot*, egy nagy rakás zabhoz lovaglani, ki is mi helyest végezte köteleßségét, leg ottan rá szabadítatott a' nép a' rakás zabra, melly néhány szempillantások alatt oda lett. Egy részét zsákokban el hordták; más részét pedig a' levegő égbe széllyel szórták. A' bor is a' népnek engedtetett által, mellyből a' fő Pohárnok hozott volt egy pohárban a' Ts. asztal.

ralra. A' fő Ételhordó alig hagyta ott azon két kon-
tignátziós deszka épületet, mellyben egy darabot ada-
tott a' sültt ökörből, nála lévő tálába: hogy már
néki esett a' fokaság az említett alkotványnak, 's nem
tölt belé egy fertály óra, hogy azt földig rontotta.
Ilizonyúság volt nézni, hogy' repdestek az emberek
fejeik felett a' deszka darabok, és miként kapkodták
azokat a' levegő égbén. A' Mészárosok ragadták el
az ökröt nagy lármák között. Ezen időben kenye-
ret is hánytak a' népnek. — Gr. Sinzendorf emlékez-
tető pénzt hányt. (Mind aranyból, mind ezüsből
verettek efféle pénzek, a' Koronázás' emlékezetére,
mellyeknek egy oldalán ezen kereken menő felülírás
szemléltetik: *Pietate et Concordia az az Kegyefféggel
és Egygyefféggel*. Ennek alatta pedig az *et* eránnya-
ban, a' Ts. Korona; alább ismét a' Ts. Kard és Pál-
tza, keresztül egymásra téve, 's ezeknek közepén
a' Birodalom' Almája. A' más oldalon következő
sorok olvastatnak: *Leopoldus. II. Hung. et. Boh. Rex.
Arch. Austr. M. D. Hetr. Electus. Rex. Romanorum.
Coronatus. Francofurti. IX. Oét. MDCCXC.*) de bez-
zeg volt is baja; mert alig tudták a' Katonák 's dárdás
Testörzök védelmezni a' tolakodó fokaságtól, melly
öket magokat is gyakran földre ejtette.

(Hasonló tolakodások közt kapkodták el dirib-
ről darabra vagdalva azon posztót is, mellyel bé volt
vonva a' Bertalan' Templomától fogva a' Römerig ké-
szült hid. Meg volt ugyan szorossan parantsolva,
hogy senki is magával kést vinni, 's azzal a' posztó-
nak addig, míg a' menetel fogott tartani, néki esni ne
merészellen: de arra nem hajtott a' nép, majd min-
dennél egy egy nagy kést látott volna az ember,
és

és mihelyt tsak módját ejthették: leg ottan hozzá kezdtek a' posztó' meteléséhez.)

A' melly nevezetes dolgok történtek még ezen a' napon, azoknak le írása meg egygez a' Gr. *Mitrovsky* Ur' elő adásával, melly már olvastatik Irásunkban. Tsupán azt említjük még a' Gr. *H*** Ur Jegyzéseiből, hogy „a' Tsászfár és a' Vál. Hertzegek asztalaik mellett pohár - székek is voltak készítve, mellyekben szemléltettek az asztali edények. — A' Tsászf. pohár-székekben az *Austriai* arany készület tsilámlott. “

* * * * *

Úgy szándékoztunk, hogy a' *Bertalan'* Templo-
mának, 's annak szóban forgó részeinek ábrázolá-
sával, úgy nem külömben a' *Römer* Palotájáéval is,
mellyben ebédlett volt Ő Felsége, kedveskedhesünk
ez alkalmatoslással: de a' *Mettzö* készen nem lehetett
akkorra munkájával, a' mikorra fogadta. — A' jövő
Postán fogjuk tellyesíteni, a' most el múlt.

Magyar Ország.

Pest, Okt. 28-dikán. „Ma indították el *Budáról*
Hazánk' drága *Kintsét* a' *Szent Koronát*. Egy *Svad-*
ron Gréven *Huszárság*, *Veresvárig* kísérte; hat válo-
gatott *Örállók* pedig, a' *Nádorispányi* *Ns Zászlóally-*
ból, egészen el fognak vele menni *Pozsonig*. — A'
Magyar Jádzők, mind *Pesten*, mind *Budán* el jád-
zották már *Simai Kristof Igaz Házi* nevű *Darabját*.
Az *Ország Birája*, 's *B. Orczy* ő *Excell. ájok*; sőt
minden jelen lévők, tapsoltak örömeben, és igen
soknak ítéltek első próbában. “

Kolosi

Kolozvár. „9000 öl fát szállítottak már ide bé a' Kormányfzék' számára. Az író asztalokat 's írásokat is mind el hozták *Szebenből*; de azért mikorra fog itt lenni maga a' Kormányfzék, még sem tudhatni. Okt. 29-dikére vólt ugyan el érkezése' napja határozva: de ez, szintén olly könnyen el haladhat, mint más, ez előtt ki rendelt napok el haladtak vólt.

A' *Spanyolokkal* kezdendő *Anglus* hadhoz a' *Hollandusok* is nagyon készülnek. — Okt. 14-dikén kelt öfzve a' *Braunschweigi* Hertzegség' Örököse, a' *Hollandiai* örökös Kormányozó Hertzegnek Leányával *Frid. Lud. Vilhelminával*, a' ki már az előtt 12-ken, úgy mint a' kéz fogója napján, gazdag menyasszonyi ékefléggel tiszteltetett meg a' Rendecktől.

Az előbbeni Darabban hiba esett, Gróf Pálffy Leopold Úrra nézve. Ez a' Gróf Úr, nem vólt a' *Zeswitz'* vasas Reg. jében; hanem Gr. Pálffy Miklós Úr, a' Kantzel. ő Exc. Fija, a' ki *Vurmser* Huszár Reg. béli Kapitányságát, az említett vasas Reg. béli Májorsággal váltotta fel: és most ki kérte, hogy am-bár Reg. je nem rendeltetett is *Belgyiomba*: maga személlýére nézve ott teheffen szolgálatot.

Költ *Bétsben*, Novembernek 2-dik napján 1790.

